

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ & ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ Α.Π.Θ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ Δ.Π.Μ.Σ. «ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ»

Απολογισμός Εργαστηρίου Βιβλικών Σπουδών

2016-17 έως 2022-23 (επτά ακαδ. ετών)

Σχολή: ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ

Τμήμα: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τίτλος Εργαστηρίου (όπως στην Ιδρυτική Πράξη): ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΒΙΒΛΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ/BIBLICAL STUDIES LAB

Χώρος εγκατάστασης: 4ος όροφος κτηρίου Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστημιούπολη
ΑΠΘ

Ιδρυτική Πράξη/αρ. ΦΕΚ: τ. Β', 3060, 26-11-2016.

Έτος Ίδρυσης: 2016

Διευθυντής Εργαστηρίου: Κυριακούλα Παπαδημητρίου, Καθηγήτρια Καινής
Διαθήκης.

Διευθύντρια του Εργαστηρίου Βιβλικών Σπουδών/Biblical Studies Lab με απόφαση
του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ., αρ. Γ.Σ. 571/31-10-
2016 (αρ. θέματος Η.Δ., 2). Διευθύντρια του Εργαστηρίου Βιβλικών
Σπουδών/Biblical Studies Lab κατόπιν εκλογών του Τμήματος Ποιμαντικής και
Κοινωνικής Θεολογίας Α.Π.Θ., Φ.Ε.Κ. διορισμού: τ. Υ.Ο.Δ.Δ., αρ. 781/26-09-2019.

URL: <https://websites.auth.gr/biblicalstudieslab/>

1. Αντικείμενο Εργαστηρίου:

Αντικείμενο έρευνας και διδασκαλίας του Εργαστηρίου Βιβλικών Σπουδών/Biblical
Studies Lab είναι οι βιβλικές σπουδές, και ειδικότερα η μελέτη των βιβλικών
κειμένων, καθαυτά αλλά και σε σχέση με το ευρύτερο φιλολογικό και πολιτισμικό
περιβάλλον τους, σε διαχρονικό και συγχρονικό επίπεδο, διεπιστημονικά και με
αναφορά σε θέματα της σύγχρονης ζωής και διανόησης.

Το Εργαστήριο εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες του
Τμήματος στα γνωστικά αντικείμενα των βιβλικών σπουδών, και ειδικότερα στη
μελέτη της Αγίας Γραφής, Παλαιάς και Καινής Διαθήκης, και των σχετικών με
αυτήν πεδίων. Συγκεκριμένα, το Εργαστήριο θεραπεύει τη θεωρητική και
πρακτική υποστήριξη και ενίσχυση της διδασκαλίας σε προπτυχιακό και
μεταπτυχιακό επίπεδο, καθώς και την υποστήριξη και ενίσχυση της ακαδημαϊκής
έρευνας και της συνεργασίας κάθε μορφής με ερευνητικούς φορείς της ημεδαπής
και της αλλοδαπής, στα γνωστικά του αντικείμενα.

Τα επιστημονικά πεδία, στα οποία δραστηριοποιείται κυρίως το Εργαστήριο Βιβλικών Σπουδών/Biblical Studies Lab είναι τα ακόλουθα:

1. Έρευνα της ερμηνευτικής παράδοσης των Γραφών.
2. Μελέτη της ελληνικής γλώσσας των βιβλικών κειμένων (της Μετάφρασης των Εβδομήκοντα και της Καινής Διαθήκης) με αναφορά στην Κοινή Ελληνιστική.
3. Μελέτη της γλώσσας του εβραϊκού κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης (βιβλική Εβραϊκή) και της σχέσης του κειμένου αυτού με τη Μετάφραση των Εβδομήκοντα.
4. Μελέτη της Αραμαϊκής, της Συριακής και Κοπτικής γλώσσας κατά το μέτρο που σχετίζονται με τα βιβλικά κείμενα.
5. Συγκριτολογική μελέτη της γραμματείας των βιβλικών χρόνων με τα βιβλικά κείμενα και τη σχετική με αυτά γραμματεία των χρόνων τους (απόκρυφα, ιουδαϊκά, ιουδαιοχριστιανικά και χριστιανικά).
6. Σπουδή στην πρόσληψη και μεταλειτουργία των βιβλικών αξιών στους μετέπειτα πολιτισμούς, με έμφαση στους νεοτερικούς και μετανεοτερικούς χρόνους.
7. Έρευνα και μελέτη της ερμηνείας των βιβλικών κειμένων στην πατερική και λειτουργική γραμματεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας και της επίδρασης αυτής της ερμηνείας στην ορθόδοξη εκκλησιαστική παράδοση και ζωή.
8. Κριτική έκδοση και σχολιασμός κειμένου Εβδομήκοντα και Καινής Διαθήκης.
9. Μεταφρασεολογία και μετάφραση της Αγίας Γραφής.

2. Ανθρώπινο Δυναμικό:

Μέλη του Εργαστηρίου Βιβλικών Σπουδών, μέχρι το ακαδ. έτος 2021-22, ήταν τα μέλη ΔΕΠ του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας του Τμήματος με βιβλικά γνωστικά αντικείμενα, καθώς και οι συμπεριλαμβανόμενοι ειδικοί επιστήμονες:

1. [Κυριακούλα Παπαδημητρίου](#), Καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο «Καινή Διαθήκη. Γλώσσα, Ερμηνεία και Ερμηνευτική».
2. [Αθανάσιος Παπαρνάκης](#), Αναπληρωτής Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο «Ερμηνεία και Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης».
3. [Αικατερίνη Τσαλαμπούνη](#), Αναπληρώτρια Καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο «Καινή Διαθήκη. Ερμηνεία και Θεολογία και Ιστορία Χρόνων».
4. [Ευαγγελία Δάφνη](#), Αναπληρώτρια Καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο «Παλαιά Διαθήκη-Μετάφραση των Εβδομήκοντα».
5. [Βασίλειος Τζέρπος](#), Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. με γνωστικό αντικείμενο «Καινή Διαθήκη».
6. [Ροδή Γεωργιάδου](#), Δρ Θεολογίας και υπ. Μεταδιδάκτορας Καίνης Διαθήκης, Διδάσκουσα στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού.

Κατά το ακαδ. έτος 2022-23 εγκεκριμένα μέλη του Εργαστηρίου, σύμφωνα με τον ν. 4957/2022, είναι τα εξής:

1. [Κυριακούλα Παπαδημητρίου](#), Καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο «Καινή Διαθήκη. Γλώσσα, Ερμηνεία και Ερμηνευτική».
2. [Αθανάσιος Παπαρνάκης](#), Αναπληρωτής Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο «Ερμηνεία και Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης».
3. [Αικατερίνη Τσαλαμπούνη](#), Αναπληρώτρια Καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο «Καινή Διαθήκη. Ερμηνεία και Θεολογία και Ιστορία Χρόνων».

3. Ερευνητική και εκπαιδευτική δραστηριότητα του Εργαστηρίου

Στο Εργαστήριο Βιβλικών Σπουδών επιδιωκόμενο είναι να συνδέεται κατά το δυνατόν η έρευνα με την εκπαίδευση. Οι συμμετέχοντες ερευνητές διενεργούν έρευνα, τα αποτελέσματα της οποίας επεξεργάζονται κατάλληλα και διαχέουν στο ακαδημαϊκά ενδιαφερόμενο κοινό, πρωτίστως στους φοιτητές/τριες. Ιδιαίτερο μέλημα του Εργαστηρίου είναι η διεπιστημονική και διατμηματική συνεργασία με επιστήμονες και Τμήματα του Α.Π.Θ. αλλά και άλλων επιστημονικών και ερευνητικών κέντρων. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί οι εξής τέσσερις δράσεις:

Α΄ Δράση: EXEGETICUM - Σεμινάριο Ορθοδόξου Ερμηνευτικής Θεολογίας

Το Exegeticum - Σεμινάριο Ορθοδόξου Ερμηνευτικής Θεολογίας λειτουργεί μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, σε μόνιμη βάση, ως επιστημονικό colloquium μεταπτυχιακών ερμηνευτικών σπουδών.

Οι συναντήσεις του Exegeticum πραγματοποιούνται τουλάχιστον μία φορά τον μήνα κατά τη διάρκεια και των δύο εξαμήνων του ακαδημαϊκού έτους, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης, και απευθύνονται κυρίως σε μεταπτυχιακούς φοιτητές και υποψηφίους διδάκτορες των σχετικών γνωστικών αντικειμένων. Ο ενδεχόμενος φόρτος εργασίας για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές συνυπολογίζεται με 2 ECTS στον συνολικό φόρτο εργασίας των μεταπτυχιακών μαθημάτων, στη δραστηριότητα «Σεμινάρια» της οργάνωσης του μαθήματος κατά την ΑΔΙΠ. Σκοπός του σεμιναρίου είναι η επιστημονική ενημέρωση και συζήτηση με βάση τις τρέχουσες εξελίξεις στη διεθνή έρευνα για τις βιβλικές σπουδές, ο οποίος θεραπεύεται κυρίως με την πρόσκληση ακαδημαϊκών δασκάλων και ερευνητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Για το πρόγραμμα και το περιεχόμενο των συναντήσεων όλων των ετών βλ. την ιστοσελίδα του Exegeticum:

<https://websites.auth.gr/biblicalstudieslab/exegeticum/>

Κατά το ακαδ. έτος 2015-16 το μεταπτυχιακό σεμινάριο Exegeticum λειτουργήσε σε συνεργασία, μέσω τηλεδιάσκεψης, με το Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α. κατόπιν απόφασης των Γενικών Συνελεύσεων Ειδικής Σύνοψης και των δύο Τμημάτων.

Η λειτουργία του Exegeticum από της ιδρύσεως του Εργαστηρίου μέχρι σήμερα υπήρξε αδιάλειπτη και το λεπτομερές πρόγραμμά του ανά έτος είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του.

Από το 2016-17 μέχρι σήμερα (επτά έτη) έχουν προσκληθεί 28 επιστήμονες ξένων Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων, που εισηγήθηκαν θέματα αιχμής στις

βιβλικές και ερμηνευτικές επιστήμες, και πολυάριθμοι καθηγητές και ερευνητές της ημεδαπής.

Β΄ Δράση: ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΟΣ - Σεμινάριο

Το Εργαστήριο Βιβλικών Σπουδών (Biblical Studies Lab) του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του Α.Π.Θ. διοργανώνει σειρά σεμιναρίων με θέμα «Σημειωτική και Βίβλος», τα οποία αναπτύσσουν θέματα εφαρμογής της σημειωτικής θεωρίας σε κείμενα της Βίβλου, με σκοπό την ερμηνευτική της κατανόηση με σύγχρονους τρόπους προσέγγισης του νοήματός της.

Τα σεμινάρια γίνονται σε συνεργασία με το Εργαστήριο Σημειωτικής (SemioLab) της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. και με το Κέντρο Ανάλυσης Θρησκευτικού Λόγου (CADIR) της Θεολογικής Σχολής του Καθολικού Πανεπιστημίου της Λυών. Κατά τα ακαδ. έτη 2016-2017 έως και 2022-2023 πραγματοποιήθηκαν τα εξής οκτώ σεμινάρια:

1. [«Εισαγωγή στα μοντέλα σημειωτικής ανάλυσης. Θεωρία και Εφαρμογή».](#)
2. [«Ιστορία και Θεωρία της Σημειωτικής».](#)
3. [«Από την Πράξη στη Θεωρία».](#) Ανάλυση των προλόγων της προς Κολοσσαείς και της προς Ρωμαίους Επιστολής του αποστόλου Παύλου.
4. [«Ο ευ-αγγελικός λόγος συναντά τη Θεωρία του λόγου».](#) Ανάλυση της περικοπής του Ευαγγελισμού.
5. [«Αντικείμενα και Σχέσεις: Οι προκλήσεις της Κυριακής Προσευχής».](#) Ανάλυση του 'Πάτερ ήμων'.
6. [«Εν αρχή ἦν ὁ Λόγος».](#) Ανάλυση του προλόγου του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου.
7. [«... διὰ παραβολῶν ...».](#) Ανάλυση της παραβολής του Καλού Σαμαρείτη.
8. [«...ἐπὶ τὰς πηγὰς...».](#) Ανάλυση του διαλόγου με τη Σαμαρείτιδα.

Ιστοσελίδα του Σεμιναρίου «Σημειωτική και Βίβλος»:

<https://websites.auth.gr/biblicalstudieslab/σημειωτικη-και-βιβλος/>

Γ΄ Δράση: Η ΚΟΙΝΗ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ – Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης

Το Πρόγραμμα «Η Κοινή Ελληνιστική γλώσσα της Αγίας Γραφής και η πολιτισμική της διάσταση» αποτελεί μία διεπιστημονική συμβολή στην έρευνα της ελληνικής γλώσσας των Γραφών. **Βιβλικοί καθηγητές του Εργαστηρίου συνεργάζονται με καθηγητές του Εργαστηρίου Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου και με καθηγητές της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ., γλωσσολόγους και φιλόλογους,** και διερευνούν την Κοινή Ελληνιστική γλώσσα της Καινής Διαθήκης και των Εβδομήκοντα. Η έρευνα είναι διεπιστημονική και εστιάζει στην πολιτισμική διάσταση της γλώσσας. Παράλληλα, το προϊόν της έρευνας προσφέρεται εκπαιδευτικά σε ένα Διά Βίου Μάθησης πρόγραμμα, το οποίο, με την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων, λειτουργεί ως ένα

εργαστήριο γλωσσικής μελέτης του βιβλικού λόγου. Χρησιμοποιεί πρωτοποριακό υλικό (κείμενα των χρόνων της Αγίας Γραφής, λεξικολογικές και πολιτισμικές γνώσεις, νέες ερμηνευτικές προσεγγίσεις) και αξιοποιεί τα σύγχρονα μέσα τεχνολογίας και πληροφορίας στην εκπαίδευση.

Το Πρόγραμμα έχει λειτουργήσει με επιτυχία επί τρία έτη (2019-20, 2020-21, 2021-22) και παρουσιάζεται σε video από τη δράση του ΑΠΘ «Δημιουργία ολιγόλεπτων βίντεο για την ανάδειξη των ερευνητικών αποτελεσμάτων και τη σύνδεση της έρευνας με την κοινωνία», που περιλαμβάνει 33 μικρής διάρκειας βίντεο-συνεντεύξεις ερευνητριών και ερευνητών του ΑΠΘ, με σκοπό η ακαδημαϊκή έρευνα και η γνώση που αυτή παράγει, να διαχυθεί με αποτελεσματικότερους τρόπους ώστε να αφορά, να εμπλέκει και να εμπνέει ένα ευρύτερο κοινό: <https://rc.auth.gr/erevnitiki-drastiriotita/erevnitika-apotelesmata/video>

Τα θέματα που μελετήθηκαν ήταν τα εξής:

1. Η ΚΟΙΝΗ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ (2019-20)
2. Η ΚΟΙΝΗ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ (2020-21)
3. Η ΚΟΙΝΗ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ (2021-22)

Δ΄ Δράση: ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Το Εργαστήριο Βιβλικών Σπουδών διοργανώνει κατά καιρούς επιστημονικές συναντήσεις και διαλέξεις σε ειδικά ζητήματα των βιβλικών σπουδών, που αναπτύσσονται από επιστήμονες κυρίως της αλλοδαπής. Έχουν παρουσιαστεί τα εξής θέματα:

1. Διαλέξεις για τον Γνωστικισμό (Δεκέμβριος 2016)
2. Οι γυναίκες ως διακόνισσες στην πρώτη εκκλησία (Απρίλιος 2017)
3. Το πρόγραμμα Vital-DH: The surprising marriage of Digital Humanities and Bioinformatics (Μάρτιος 2018)
4. Το κατά Μάρκον Ευαγγέλιο και η ερμηνεία του (Απρίλιος 2019)
5. Το χρώμα στον αρχαίο κόσμο και στην Καινή Διαθήκη (Ιανουάριος 2020)